Pääkirjoitus

Prologi, 19(2)
2–5
https://doi.org/10.33352/prlg.136708

CC BY-NC-SA 4.0

Pääkirjoitus

Prologi - viestinnän ja vuorovaikutuksen tieteellinen aikakauslehti siirtyi uuteen julkaisumuotoon vuonna 2021. Tuohon saakka Prologi julkaistiin vuosikirjana - nimensä mukaisesti - kerran vuodessa, jolloin vertaisarviointi ja julkaisuprosessi olivat sidottuja tiettyyn aikatauluun. Paperisen vuosikirjan sijaan Prologi julkaistaan nykyisin sähköisenä aikakauslehtenä, jossa on ympärivuotinen avoin artikkelihaku. Muutoksen myötä Prologissa alettiin julkaista valmiita artikkeleita niin sanottuina online first -julkaisuina ennen niiden kokoamista lehden numeroksi. Näillä muutoksilla on haluttu nopeuttaa tutkitun tiedon saatavuutta, ja nykyisin julkaisuprosessit aikakauslehdessämme ovat joustavampia ja yksittäisten artikkeleiden julkaiseminen aiempaa ketterämpää. Tämä on siis järjestyksessään kolmas vuosi, kun aikakauslehdessämme otetaan vastaan artikkeleita jatkuvasti ja yksittäisiä, vertaisarvioinnin läpikäyneitä artikkeleita julkaistaan sitä mukaa, kun ne valmistuvat.

Tänä vuonna ensimmäistä kertaa Prologissa julkaistaan useampi numero. Maaliskuussa ilmestyi vuoden ensimmäinen numero, ja tämä numero on toinen. Tekeillä on myös uusi teemanumero, jonka ensimmäiset artikkelit ovat pian lukijoiden saatavilla. Vuodesta 2023 näyttää siis tulevan erittäin vilkas julkaisuvuosi!

Iloitsemme erityisesti siitä, että julkaistuissa numeroissa on lukuisia vertaisarvioituja artikkeleita.

Edellinen toimituskunta loi toimintakaudellaan käytänteet tukemaan teemanumeroiden julkaisemista, koska Prologia haluttiin kehittää entisestään. Työ on tuottanut konkreettista tulosta. Keväällä 2023 julkaistiin Prologin historian ensimmäinen teemanumero, joka keskittyi viestinnän, vuorovaikutuksen ja yhteisöjen kehittämiseen tutkittuun tietoon pohjaten. Teemanumeron toimittivat Leena Mikkola (Tampereen yliopisto) ja Sanna Herkama (Turun yliopisto). Työn alla olevassa, Prologin historian toisessa teemanumerossa, tarkastellaan teknologian käyttöä vuorovaikutuksessa keskustelunanalyysin keinoin. Sen toimittavat Florence Oloff (Leibniz-Institute for the German Language & Oulun yliopisto) ja Joonas Råman (Centria ammattikorkeakoulu). Teemanumerot ovat osoittautuneet oivalliseksi tavaksi tuoda yhteen tiettyyn aiheeseen liittyvää tutkimusta ja tutkijoita. Parhaimmillaan ne luovat syvällisen ja monipuolisen kuvan tarkasteltavana olevasta ilmiöstä. Toivomme, että Prologiin tarjotaan jatkossakin teemanumeroehdotuksia, jotka innostavat kirjoittajia tarjoamaan käsikirjoituksiaan julkaistavaksi.

Median ja digitaalisten oppimisympäristöjen tarkastelu numeron ytimessä

Tämä numero 2/2023 on niin sanottu tavallinen Prologin numero, jossa julkaistaan avoimen haun kautta lehteemme tarjottuja vertaisarvioinnin läpikäyneitä tekstejä. Numero sisältää kaksi tutkimusartikkelia. Artikkeleissa liikutaan työelämään kouluttautumisen ja siellä kehittymisen teemoissa median ja digitaalisten oppimisympäristöjen näkökulmista.

Ranta ja Sintonen havaitsivat fenomenografisessa tutkimuksessaan "Varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijoiden ajatuksia alaansa liittyvästä uutisoinnista", että opiskelijat pitävät uutisointia itsessään merkityksellisenä asiana. Hyvänä nähtiin asioiden kehittyminen paremmaksi niistä uutisoimisen myötä. Toisaalta tulokset osoittavat, että negatiivissävytteinen uutisointi herättää kysymyksiä esimerkiksi alalle hakeutumisen suosiosta tulevaisuudessa. Lisäksi sen uskotaan herättävän huolta lasten vanhemmissa. Medialla näyttää näin ollen olevan vaikutusta opiskelijoiden käsityksiin opiskelemastaan alasta. Laajemmin artikkeli herättää pohtimaan sitä, millainen vaikutus uutisoinnilla on ihmisten käsityksiin ja kuinka tärkeää moniäänisyys uutisoinnissa on.

Toivanen kollegoineen havaitsi tutkimuksessaan "Osallistumisaktiivisuus ja vuorovaikutukseen osallistuminen verkko-oppimisyhteisössä", että työelämän verkkovalmennuksiin osallistuvien lähtökohdat osallistumiselle ovat moninaisia. Tämän vuoksi osa voi keskeyttää valmennuksen alkuinnostuksen jälkeen, ja osallistumisen aktiivisuus on muutenkin hyvin eritasoista osallistujien välillä. Vuorovaikutukseen voidaan kuitenkin kannustaa eri tavoin ja esimerkiksi osallistujille lähetetyt viestit voivat lisätä osallistumisaktiivisuutta. Tämä monipuolisia aineistoja hyödyntävä monimenetelmäinen tutkimus tarjoaa tärkeää tietoa digitaalisista oppimisympäristöistä.

Artikkelit kytkeytyvät viestinnän ja vuorovaikutuksen tutkimukseen eri tavoin. Toivanen ja kumppanit pysyttelevät, perinteisin termein, asynkronisen teknologiavälitteisen vuorovaikutuksen kontekstissa. Rannan ja Sintosen näkökulma taas on selkeästi (joukko)viestintää, ei niinkään perinteistä viestintätieteellistä vuorovaikutuksen tutkimusta. Artikkelit ovatkin mainio esimerkki Prologin tavoitteesta julkais-

ta viestinnän ja vuorovaikutuksen teemoihin ja ilmiöihin läheisesti liittyvää tutkimusta myös lähitieteenaloilta.

Monitieteisyyttä vaaditaan kompleksisten yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja haasteisiin vastaamiseen. Tieteellinen julkaiseminen melko vakiintuneine lukijakuntineen on oiva ja tarkoituksenmukainen tapa rakentaa julkaisun ympärille asiantuntijoiden yhteisöä sekä edistää rohkeita avauksia ja tutkimusalojen välistä vuoropuhelua.

Prologi toimii timanttimallilla

Valtaosa Suomessa julkaistavista vertaisarvioiduista tiedelehtistä toimii timantti-OA-periaatteella, eli lehdet eivät peri lukijoiltaan tai kirjoittajilta maksuja. Myös Prologi on välittömästi avoin tieteellinen aikakauslehti, ja se pyrkii toiminnassaan toteuttamaan kansallisia vastuullisen avoimen julkaisemisen linjauksia. Vuoden 2023 alussa lehden avoimuuslinjausten näkyvyyttä Prologin sivuilla korostettiin, jotta potentiaalisen julkaisukanavan arviointi olisi kirjoittajille vaivattomampaa. Prologin verkkosivuilla ja jokaisessa kirjoituksessa on myös selkeästi kuvattu lisensointiehdot sisällön muunlaisen käytön ja jatkokäytön osalta. Lisäksi Prologin tiedot on lisätty SherpaRomeo -verkkopalveluun, josta kirjoittajat voivat helposti tarkistaa, minkä version julkaisustaan he voivat rinnakkaistallentaa oman organisaationsa julkaisuarkistoon. Tämä avoin rinnakkaistallentaminen on yksi tapa täyttää keskeisten eurooppalaisten tutkimusrahoittajien yhdessä määrittelemät niin sanotut Plan S -kriteerit julkaisujen avoimelle saatavuudelle. Tieteellisten seurain valtuuskunta on kiitettävästi tukenut ja ohjeistanut Prologin ja muiden kotimaisten tiedelehtien avoimuuspyrkimyksiä ja rekisteröitymistä verkkopalveluun.

Prologi ei peri kirjoittajamaksuja, ja siten kaikilla on tasavertainen mahdollisuus julkaista Prologissa riippumatta rahoituspohjasta tai uravaiheesta. Tämä ei ole itsestäänselvyys, sillä joku aina huolehtii myös avoimen julkaisemisen kustannuksista. Artikkeleiden toimittaminen, julkaisun taitto, julkaisualustan ylläpito ja saavutettavuuden varmistaminen aiheuttavat kustannuksia. Tieteellisten seurain valtuuskunnan muodostama työryhmä on laatinut ehdotuksen kotimaisten tiedelehtien rahoituksen turvaamisesta. Ehdotus on avoimesti kommentoitavissa 29.9.2023 asti. Prologin toimittaminen perustuu Prologos ry:n yhdistystoimintaan ja lehden kehittyminen on pitkäjänteisen tiimityön ansiota.

Prologi tulevaisuudessa

Kesäkuussa 2023 julkaistussa ProBlogi -kirjoituksessa Prologin edellinen päätoimittaja Ira Virtanen ja nykyinen päätoimittaja Sanna Herkama kuvasivat Prologissa katsannon olevan lavea ja ytimen kirkas. Käytännössä tämä voi heidän mukaansa tarkoittaa esimerkiksi tieteidenvälisyyttä, uusia menetelmällisiä otteita tai tieteenalallemme tyypillisten aiheiden käsittelyä totutusta poikkeavalla tavalla. Oleellista on, että fokuksessa on viestinnän ja vuorovaikutuksen kysymykset.

Tämä on myös nykyisen toimituskunnan linjaus. Haluamme erityisesti panostaa siihen, että lehteemme yhteyttä ottavat tieteellisestä julkaisemisesta kiinnostuneet asiantuntijat ja tutkijat todella kokevat katsannon olevan lavea. Haluamme tarjota alustan vireälle moninaiselle tieteelliselle keskustelulle, joka keskittyy viestinnän ja vuorovaikutuksen kysymyksiin.

Tätä lähtökohtaa julkaisutoiminnalle tukee myös Prologos ry:n 29.9.2023 järjestämä Vuo-

rovaikutuksen teemapäivä. Teemapäivä kantaa tänä vuonna nimeä Lainaa vain! – viestintää ja vuorovaikutusta yli rajojen. Valittu teema korostaa poikkitieteellisyyttä ja monialaisen yhteistyön merkitystä. Teemapäivän tarkoituksena on tuoda esiin erilaisia näkökulmia lainaamiseen ja yhteistyöhön viestinnän ja vuorovaikutuksen tutkimuksen, opetuksen ja kehittämisen parissa. Tapahtumassa kuullaan myös Prologin päätoimittaja Sanna Herkaman keynote-puheenvuoro, jossa keskitytään yhteistyöhön tieteenalojen välillä, monimenetelmäisyyteen ja tutkimuksen sekä käytännön väliseen vuoropuheluun.

Tämän lehden artikkeleiden innoittamana haluamme rohkaista lähitieteen aloilla ja myös viestinnän ja vuorovaikutuksen alalla opettavia, tutkivia ja asiantuntijatyötä tekeviä pohtimaan, voisiko joku omaan työhön liittyvä teema jalostua vertaisarvioiduksi artikkeliksi tai vaikkapa tutkimuspuheenvuoroksi ja siten hyödyttää viestinnän ja vuorovaikutuksen tutkimuksen tai opetuksen kenttää tai olla merkittävä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmasta tarkasteltuna. Prologissa voi julkaista myös englanniksi ja ruotsiksi, mikä kasvattaa entisestään julkaistujen artikkeleiden lukijakuntaa. Vertaisarvioitujen tieteellisten artikkeleiden ohella tervetulleita ovat myös kirja-arviot, tutkimuspuheenvuorot ja muut puheenvuorot, kuten lectio praecursoriat ja virkaanastujaisluennot.

Avoimin mielin eteen päin!

Sanna Herkama, Sanna Ala-Kortesmaa, Tomi Laapotti, Mitra Raappana & Sini Tuikka

Prologin toimituskunta 2023–2024